

Spojrzenie we wrześniowe niebo

*"W święty **Idzi** pogoda, cała jesień wygoda"*

To przysłowie daje nam nadzieję, że po gorącym lecie, czekać nas będzie czas pięknej, stabilnej i prawdziwie jesiennej pogody. Wrzesień, poza wydarzeniami historycznymi, związany jest z powrotem dzieci i młodzieży do szkół, zaś na niebie to przede wszystkim okres równowagi między długością dnia i nocy. Te ostatnie są już coraz dłuższe i często bezchmurne, co sprzyja obserwacjom astronomicznym. Parę ciekawych zjawisk będziemy mogli zaobserwować na wrześniowym niebie, a wszystko zależeć będzie od naszych możliwości obserwacyjnych. Postarajmy się w tym celu wykorzystać z dala od miejskich świateł wolny wieczór, aby chociaż przez chwilę spojrzeć w rozgwieżdżone niebo, by podziwiać nawet gołym okiem Drogę Mleczną rozciągającą się przez cały nieboskłon od północnego do południowego horyzontu. Ponadto od 8 do 12 września odbędzie się w Warszawie 42. Zjazd Polskiego Towarzystwa Astronomicznego związany jednocześnie z 200-leciem istnienia tamtejszego Obserwatorium.

Korzystaliśmy dotychczas, na ile to było tylko możliwe, z uroków tegorocznego lata. Przeżywaliśmy lot Sławosza Uznańskiego w Misji AX-4, a tymczasem, ani nie spostrzegliśmy się kiedy, **Słońce** w swej wędrówce po *ekliptyce* systematycznie podążało ku równikowi niebieskiemu, przez co jego deklinacja, czyli wysokość nad równikiem malała, a w związku z tym dni stawały się nieubłagane coraz to krótsze. Wieczorem 22 września o godz. 20.20 **Słońce** znajdzie się na równiku niebieskim, wejdzie w znak *Wagi*, po czym "przejdzie" z półkuli północnej nieba na południową i tym samym rozpocznie się astronomiczna *jesień*.

Niezależnie od tego faktu w Krakowie w dniu 1 września **Słońce** wschodzi o godz. 5.55 a zachodzi o godz. 19.23, natomiast 30 września wschodzi o godz. 6.39 a zachodzi o 18.20, zatem w ciągu tego miesiąca ubędzie nam dnia w Małopolsce o 107 minut! Skutkiem istnienia zjawiska refrakcji w atmosferze ziemskiej wszystkie obiekty na niebie widzimy nieco wyżej niż są one w rzeczywistości, zatem faktyczne zrównanie długości dnia z nocą będzie dopiero 25 września.

Jeśli chodzi o stan aktywności magnetycznej naszej gwiazdy, to w tym miesiącu, podobnie jak to było w wakacje, należy się spodziewać zmiennej ilości plam, pochodni, czy protuberancji na jej tarczy. **Słońce** bowiem znajduje się w stanie wzmożonej działalności związanej z jego 25. cyklem jedenastoletniej aktywności. Pamiętajmy przy tym, że obserwacje plam i różnych zjawisk z nimi związanych prowadzimy wyłącznie przy użyciu odpowiednich filtrów najlepiej rzutując obraz Słońca przez lunetę na ekran. Ponadto 21 IX wystąpi częściowe zaćmienie Słońca. Jego maksimum będzie o godz. 21.42, a zatem na półkuli południowej (Australia, Antarktyda, Pacyfik, Atlantyk).

Natomiast ciemne, prawie bezksiężycowe noce, dogodne do obserwacji astronomicznych wystąpią w drugiej połowie września, bowiem **Księżyc** rozpocznie ten miesiąc podążając do pełni, która przypadnie 7 IX o godz. 20.09. Wtedy też wystąpi widoczne nie tylko w Polsce całkowite zaćmienie **Księżyc**a z maksimum o godz. 20.12. Ostatnia kwadra będzie 14 IX o godz. 12.33, nów 21 IX o godz. 21.54 i pierwsza kwadra 30 IX o godz. 01.54. **Księżyc** znajdzie się w apogeum (najdalej od **Ziemi**) 26 IX o godz. 12, a w perygeum (najbliżej nas) będzie 10 IX o godz. 14. Natomiast 8 IX o godz. 22 **Księżyc** zbliży się do **Saturna**, a 12 IX o północy do *Plejad*. Będzie zatem co obserwować, byle się nam przytrafiła odpowiednia pogoda.

Jeśli chodzi o planety, to **Merkury** we wrześniu kryje się w promieniach słonecznych. Natomiast **Wenus** pełni rolę *Gwiazdy Porannej* i swym blaskiem z łatwością wpadnie nam w oko, na godzinę przed wschodem **Słońca**. Zaś **Mars** gości w gwiazdozbiorze *Panny* i 12 IX zbliży się do *Spiki*, najjaśniejszej gwiazdy w tej konstelacji. Możemy go obserwować na zachodnim niebie maksymalnie do dwóch godzin po zachodzie **Słońca**. **Jowisza** możemy obserwować w drugiej połowie nocy. Gości ze swoją wspaniałą gromadką galileuszowych księżyców w gwiazdozbiorze *Bliźniąt*. W *Rybach*, a następnie w *Wodniku* dzielnie kroczy na niebie gazowy **Saturn** przystrojony w pierścienie z największym satelitą **Tytanem**, co możemy podziwiać już przez niewielką lunetę. Ponieważ w dniu 21 IX będzie on w opozycji do **Słońca**, więc możemy go obserwować przez całą noc. **Uran** będzie widoczny po północy w gwiazdozbiorze *Bliźniąt*, bowiem dopiero w listopadzie będzie w opozycji do **Słońca**. Natomiast w gwiazdozbiorze *Ryb* przez całą noc można obserwować **Neptuna**, który 23 IX będzie w opozycji do **Słońca**, ale do jego obserwacji trzeba się posłużyć małą lunetką.

Na zakończenie zapamiętajmy staropolskie przysłowie, które łączy się z tym początkowym:

"Jaki pierwszy wrzesień - taka będzie jesień"